

Klagenemnda for miljøinformasjon

Nemndsvedtak i sak nr. 2009/01

Klager: Miljøstiftelsen Bellona
Nordregate 2
0505 Oslo

Innklaget: Kristian Gerhard Jebsen Skipsrederi AS
Folke Bernadottes vei 38
5147 Fyllingsdalen

Saksbehandlingen

Nemndas sekretær Kari Hangeland Buvik erklærte seg inhabil i saken. Advokat Ole Christian Hyggen har vært settesekretær.

Hva saken gjelder

Klager har framsatt krav om innsyn i plan for tømning av olje og plan for heving av sementskipet Crete Cement, som havarerte utenfor Fagerstrand på Nesodden 19. november 2008.

Klager henvendte seg til innklagede pr. telefon tre dager etter forliset, 22. november, med forespørsel om innsyn i planen for tømning av olje fra det havarerte skipet. Forespørselen ble gjentatt pr. telefon 24. november. 25. november sendte klager et skriftlig krav om innsyn i planen, og presiserte at organisasjonen særlig ønsket innsyn i beredskapsrutiner for å hindre utslipp i forbindelse med tømningen, samt eventuelle risikovurderinger av selve tømmeoperasjonen.

Innklagede besvarte innsynskravet foreløpig ved e-post 27. og 28. november. Det ble opplyst fra rederiets side at saken var oversendt til deres advokat, og at de ville komme tilbake når det forelå et svar fra advokaten.

2. desember 2008 sendte klager skriftlig krav om innsyn i planen for hevingen av skipet. Det ble presisert at klager særlig ønsket innsyn i beredskapsrutiner for å hindre utslipp i forbindelse med hevingen, samt eventuelle risikovurderinger av selve heveoperasjonen.

Klagers krav om innsyn ble ikke besvart.

4. mars 2009 sendte Bellona klage til Klagenemnda for miljøinformasjon.

1. april innga advokat Henrik Aadnesen hos Nordisk Legal Services tilsvar på vegne av innklagede.

Klager har fått uttale seg om innklagede tilsvar, og innklagede har fått uttale seg om klagers merknader til tilsvaret.

Klagers anførsler

Klager har vist til at planene for tømning av skipet for olje og for heving av skipet er miljøinformasjon, og at vilkårene i miljøinformasjonsloven § 16 om rett til miljøinformasjon, er oppfylt. Det er også anført at den aktuelle informasjonen omfattes av § 12 første ledd bokstav b, og at unntakene i § 17 derfor ikke får anvendelse.

Videre har klager anført at det vil være i strid med miljøinformasjonslovens hovedformål å innfortolke et aktualitetskrav til miljøinformasjonen. Dersom det innfortolkes et aktualitetskrav, vil det bety at det lønner seg å trenere eller å la være å svare på et krav om innsyn inntil kravet ikke lenger er aktuelt. Kravet om miljøinformasjon skal uansett vurderes ut fra det tidspunkt forespørselen først ble formulert.

Innklagedes anførsler

Innklagede har anført at klager verken har krav på å få utlevert planen for tømning av skipet for olje, eller planen for heving av skipet. Klager har etter § 16 rett til miljøinformasjon fra en virksomhet om forhold ved virksomheten ”som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet”. Formuleringen av rettigheten indikerer at det foreligger et aktualitetskrav. Det er bare informasjon som nå eller i framtiden kan påvirke miljøet som omfattes av bestemmelsen. Lovens formål støtter også denne tolkningen. Informasjon om historiske begivenheter som ikke påvirket miljøet vil verken kunne bidra til vern av miljøet, eller til å påvirke beslutningstakere i miljøspørsmål.

Skipet ble i november/desember 2008 tømt for olje, hevet og slept bort fra havaristedet. Verken tømningen av olje eller hevingen av skipet påførte skade på miljøet. Planene om henholdsvis tømning av skipet for olje og heving av skipet kan derfor ikke medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet i dag.

Videre har innklagede vist til at de aktuelle planene under enhver omstendighet ikke kan sies å oppfylle vilkårene i § 12.

Nemndas vurdering

Innledningsvis bemerker nemnda at innklagede driver en virksomhet som omfattes av miljøinformasjonslovens virkeområde, jf. § 4 første ledd og § 5 annet ledd.

Det er lovens kapittel 4 som får anvendelse i denne saken, og retten til miljøinformasjon følger av § 16.

Etter § 16 første ledd har enhver rett til miljøinformasjon fra virksomhet nevnt i § 5 annet ledd om forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet.

Det er nærmere definert i lovens § 2 hva som skal forstås med miljøinformasjon. Begrepet omfatter både faktiske opplysninger og vurderinger om bl.a. ”planlagte og iverksatte tiltak eller aktiviteter i miljøet”. Dette tilsvarer formuleringen i Grunnloven § 110 b, og henviser til prinsippet om at miljøkonsekvenser skal utredes på forhånd, jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 144. Forarbeidene presiserer at formuleringene favner bredt, at begrepet miljøinformasjon er avgrenset etter sitt innhold, og at det ikke er oppstilt noe krav om at informasjonen finnes i et dokument (s. 143-144).

Nemnda legger til grunn at de faktiske opplysninger som rederiet har, og de vurderinger som gjøres i forbindelse med en sjøulykke, er miljøinformasjon i miljøinformasjonslovens forstand. Dette vil gjelde både tømning av olje og berging av skipet.

Retten til å få miljøinformasjon etter § 16 gjelder forhold ”som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet”. Bestemmelsen må sees i sammenheng med lovens § 9 om plikten til å ha miljøinformasjon.

Innklagede har anført at formuleringen ”kan medføre” innebærer et krav til aktualitet for det informasjonskravet som framsettes. Innklagede synes å legge et prosessuelt innhold i begrepet, slik man ser det for eksempel i tvisteloven § 1-3 annet ledd: Den som på et tidspunkt har hatt krav på innsyn, kan miste kravet, fordi det ikke lenger har aktuell interesse for vedkommende.

Nemnda ser at ordlyden alene gjennom ordet ”kan” tilsier at det er tale om en aktuell situasjon. Nemnda har imidlertid ikke funnet grunnlag for å innfortolke et strengt krav om aktualitet. Spørsmålet om aktualitet er ikke behandlet i merknadene til mil. § 16, jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002). Som nevnt ovenfor må bestemmelsen sees og fortolkes i sammenheng med § 9. Av merknadene til bestemmelsen framkommer det på s. 154 følgende:

Det understrekes at ordet « påvirkning » er nøytralt og innbefatter påvirkning både i negativ og positiv retning, dvs. også virksomhetens positive miljøtiltak, for eksempel tiltak for å avbøte eller gjenopprette skader, selv om egeninteressen i sistnevnte tilfelle kanskje er motivasjon nok. Men dette er viktig for retten til miljøinformasjon, hvor det ofte har stor interesse å få vite hvilke tiltak virksomheten selv har satt i gang for å begrense eller hindre miljøskader den er årsak til, eller om skadene på miljøet er blitt mindre over tid.

For nemnda er det etter dette klart at loven ikke opererer med et strengt aktualitetskrav. Plikten til å ha miljøinformasjon kan også omfatte informasjon om hvordan miljøproblemer er håndtert hos den enkelte bedrift, også der håndteringen er vellykket gjennomført slik at den faktiske risikoen for miljøskade er redusert eller ikke lenger er til stede.

Sammenhengen mellom mil. §§ 9 og 16 tilsier at borgerne har krav på å få ut den informasjonen bedriften er forpliktet til å sitte med, med mindre unntaksregler kommer til anvendelse.

Selv om risikoen for forurensning eller miljøskade ved den konkrete begivenheten innsynskravet gjelder, ligger bak oss i tid, vil miljøinformasjon knyttet til hendelsen kunne bidra til oppfyllelse av lovens formål. For eksempel vil det kunne bidra til å påvirke offentlige og private beslutningstakere i miljøspørsmål. Når det gjelder selve tidsaspektet som innklagede viser til, vil nemnda bl.a. vise til Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 169, hvor det

framgår at det i noen tilfeller vil kunne kreves informasjon om utvikling over tid, eller om det er skjedd en forbedring eller forverring fra tidligere.

Et strengt aktualitetskrav vil dessuten kunne motivere enkelte bedrifter til å utsette behandlingen av legitime krav på informasjon.

Nemnda vil ikke utelukke at forhold som oppfattes å ikke ha aktualitet faller utenfor retten til miljøinformasjon, men det vil i så fall være et resultat av den mer skjønnsmessige vurderingen som må foretas, hvor hensynet til informantens arbeidsbyrde veies opp mot allmennhetens behov for informasjon og hvor hensynet til lovens formål tilleggs betydelig vekt, jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 169. I denne saken er det ikke gjort gjeldende fra innklagedes side at det er praktiske innvendinger mot å etterkomme innsynskravet.

Innklagede har heller ikke påberopt noen av unntakene i § 17.

Etter dette legger nemnda til grunn at vilkårene for innsyn i innklagedes planer for tømning av olje og berging av skipet Crete Cement, som grunnstøtte 19. november 2008, er oppfylt. Klagen tas til følge.

Vedtak

Med hjemmel i miljøinformasjonsloven § 19 fattes følgende enstemmige vedtak:

Kristian Gerhard Jebsen Skipsrederi AS skal innen 30 – tretti – dager fra vedtaket er mottatt utlevere

- a) plan for tømning av olje fra skipet Crete Cement
- b) plan for berging av skipet.

Vedtaket er endelig og partene kan ikke klage.

Vedtaket er særlig tvangsgrunnlag etter lov 26. juni 1992 nr 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelse) kapittel 13, jf. mil. § 19 sjette ledd. Tvist om rett til miljøinformasjon kan bringes inn for domstolene med klager og innklaget som parter.

Oslo, 25. mai 2009

Ørnulf Røhnebæk
nestleder

Mette Nafstad Brynnildsen

Cecilie R-F Skarning